

№ 167 (19932) 2011-рэ илъэс МЭФЭКУ ШЫШЪХЬЭІУМ и 25-рэ

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

АР-м И КЪЭРАЛЫГЪО СОВЕТ — ХАСЭМ

СЭМЭГУ Нурбый хадзыгъ

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм игъэмэфэ зыгъэпсэфыгъо палъэ ежьагъ нахь мышіэми, тыгъуасэ, шышъхьэіум и 24-м, зимычэзыу яхэнэрэ зэхэсыгъо зэхащэгъагъ. Ащ иlофшlэн хэлэжьагъэх Адыгеим и Ліышъхьэу Тхьакlущынэ Аслъан, Премьер-министрэу Къумпіыл Муратэ, федеральнэ инспектор шъхьаізу Адыгеим щыіз Ліы-Іужъу Адам, Адыгеим и Апшъэрэ суд и Тхьаматэу Трахъо Аслъан, Къэралыгъо Думэм идепутатэу Хьаджэбыекъо Руслъан, Федерациемк э Советым хэтэу Хьащыр Аслъан, нэмыкіхэри.

кІоцІ ІофхэмкІэ иминистрэ афэкІорэ Джэпсалъэ штэгъэныр ищык Гагъэу ылъытагъ. А предложением къыдырагъэштагъ депутатхэу Шъхьэлэхьо Азмэт, Владимир Овчинниковым, ХъокІо Вячеслав, Мырзэ Джанбэч, нэмыкІхэми.

Мы Іофым ехьылІэгъэ епльыкІэхэу иІэхэр Адыгэ Республикэм и Лышъхьи къы уагъэх. ХигъэунэфыкІыгъ шэпхъэшІухэм атегъэпсык Іыгъэу Джэ-

48-рэ хэлэжьагъ. Повесткэм ІофыгъуитІу хагъэуцогъагъ. Ахэм ащыщых Адыгэ Республиплан пІальэу 2012—2013-рэ илъэсхэмк Іэ иреспубликэ бюджет ехьылІэгъэ законым зэхъокІыныгъэхэр фэшІыгъэнхэр, Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм ыцІэкІэ УФ-м ФедерациемкІэ и Совет хэтыщтыр хэдзыгъэныр ыкІи депутатэу КІырмыт Мухьдинэ къыхьыгъэ предложением тегъэпсыкІыгъэу УФ-м и Президент, УФ-м и Правительствэ и Тхьаматэ, УФ-м и Генеральнэ прокурор, УФ-м хэгъэгу кІоці ІофхэмкІэ иминистрэ афэкІорэ Джэпсалъэ штэгъэным ехьыл Гэгъэ Іофыгъоу повесткэм хагъэуцожьыгъагъэр.

Апэрэ Іофыгъом ехьылІагъэу депутатхэм апашъхьэ къыщыгушыІэзэ, АР-м финансхэмкІэ иминистрэу Долэ Долэтбый депутатхэм къазэрафиІотагъэмкІэ, хэсыгъом хэлэжьагъэхэм нэмыкІ

кІыныгъэхэр фэшІыгъэнхэ фаеу зыкІыщытыр федеральнэ бюджетым гухэлъ гъэнэфагъэхэм атекэм 2011-рэ илъэсымкІэ ыкІи лъытэгъэ мылькоу къикІыгъэр республикэ бюджетым ифедэхэм ыкІи ихъарджхэм ахэгъэхьажьыгъэн фаешъ ары. ЗэкІэмкІи ар сомэ миллион 238-рэ мин 734-рэ мэхъу. А мылъкур зыпэ-Іуагъэхьащт лъэныкъохэри законопроектым егъэнафэх. Министрэм илъэІу дырагъашти, законопроектыр еджэгъуитІумкІи аштагъ.

> ЯтІонэрэ Іофыгъом ехьылІагъэу депутатхэм апашъхьэ къыщыгущы Іагъ Парламентым и Тхьаматэу Федор Федорко. Партиеу «Единэ Россием» ифракцие хэт депутатхэм предложениеу къахьыгъэм тегъэпсык Іыгъэу УФ-м ФедерациемкІэ и Совет хэтынэу хэдзыгъэным фэшІ Къэралыгъо Советым — Хасэм идепутатэу Сэмэгу Нурбый икандидатурэ ащ къыгъэлъэгъуагъ. Зэ-

ригъэнафэрэм тетэу, зикандидахэм апашъхьэ кІэкІэу къыщыгущыІагъ, иІофшІэнкІэ ынаІэ зытыригъэтыщт лъэныкъохэр къыІотагъэх. Нэужым бюллетеньхэр агъэфедэхэээ, шъэф шІыкІэм тетэу голосованиер зэхащагь. Ащ икІ эуххэм къызэрагъэлъэгъуагъэмкІэ, депутат 40-м Сэмэгу Нурбый икандидатурэ дырагъэштагъ, депутатих пэуцужьыгъ, бюллетенитІу мыхьункІэ альытагь.

Яшэнэрэ Іофыгъоу повесткэм хагъэуцуагъэм ехьыл Гагъэу зэхэсыгъом кІэкІэу къыщыгущыІагъ депутатэу КІырмыт Мухьдинэ. Ащ къы Іуагъ Адыгэ Республикэм и Прокуратурэ, Адыгэ Республикэм и МВД кадрэхэм яхьыл Гэгъэ политикэу ащызэрахьэрэм зэримыгъэразэхэрэр, чІыпІэ кадрэхэу ильэсыбэрэ дэгъоу Іоф зышІагъэхэр, опытышІу зиІзхэр ІэнатІэхэм зэра-ІуагъэкІыхэрэр, ахэм ачІыпІэкІэ нэмыкІ чІыпІэхэм къаращыгъэхэр къызэрагъакІохэрэм цІыфхэр зэримыгъэразэхэрэр, урамхэм къэбар зэфэшъхьафхэр къазэращек Іок Іыхэрэр. Ащ пае УФ-м и Президент, УФ-м и Правительствэ и Тхьаматэ, УФ-м и Генеральнэ прокурор, УФ-м хэгъэгу

псальэр гъэхьазырыгъэн зэрэфаер. Адыгеим и Прокурор ипшъэрылъхэр зыгъэцак Гэхэрэр зэхэсыгъом хэлэжьагъэти, депутатхэм агу къыгъэкІыжьыгъ Джэпсальэр агъэхьазыры зыхъукІэ ащ къыщыдалъытэн фэе лъэныкъохэр. Ау депутатхэр ащ къыІуагъэхэм агъэрэзагъэхэп. Сыдэу щытми зэдаштагъэ депутат куп агъэнэфэнышъ, Джэпсалъэм ипроект къагъэхьазырынышъ, къыкІэльыкІощт зэхэсыгъом щаштэнэу.

Сурэтхэр А. Гусевым тырихыгьэх.

Зэхэсыгъом иІофшІэн джащ щиухыгъ.

СЭХЪУТЭ Нурбый.

ІэпыІэгъури къагъэсыгъ, ягумэкІыгъуи къадагощыгъ

Мэкъуогъу мазэм псэу къиугъэм зэрар къызыфихьыгъэхэм ІэпыІэгъу язытыгъагъэхэм ащыщых тилъэпкъэгъоу Тыркуем щыпсэухэрэр. Ахэм я Адыгэ Хасэ къыугъоигъэу доллар мин 30 ащ иліыкіохэу Джантемыр Джэхъанрэ Хьагъундэкъо Ишаррэ Адыгеим къызэрагъэсыгъэм игугъу къэтшіыгъагъ.

Нэужым ащ фэдэ зекІуакІэр нэмыкІ тилъэпкъэгъоу щыпсэухэрэми щысэ афэхъугъ. Тыркуем икъэлэ цІыкІухэм ащыщэу Чорум щыпсэурэ адыгэхэм я Адыгэ Хасэ къыугъоигъэу ахъщэ ІэпыІэгъу къатІупщыгъ. Анкара и Адыгэ Хасэ илІыкІохэу джырэблагъэ Адыгеим къэкІогъэ ШІэжьыкъо Заферрэ Хъурмэ Серканрэ пшъэрылъэу яІагъэхэм зэу ащыщ ар хэкужъым къагъэсыныр. Ахэр лъэпкъ Іофхэм апае Адыгеим къызэрэк Іохэрэр зызэхахым къаугъоинэу игъо зыфифэгъэхэ доллар миныр къызэрарагъэхьыгъэр къаГуагъ.

НэмыкІ Іофэу зыгъэгумэкІы-

къэралыгъом зэращыІэкІэзыжьырэр, ар зэтырагъэуцожьымэ ашІоигъоу ыуж зэрихьагъэхэр. ШІэжьыкъо Зафер исэнэхьаткІэ кІэлэегъадж, ары Іофэу ышІэрэри. Ащ имызакъоу, къэбэртэещэрджэсыбзэмкІэ тилъэпкъэ-

гъухэр регъаджэх. Джы адыгабатылышк неІшетлыек ее

АР-м лъэпкъ ІофхэмкІэ, ІэкІыб хэгъэгухэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адыря ІзэпхыныгъэхэмкІэ ыкІи къэбар жъугъэм иамалхэмкІэ и Комитет ипащэу Шъхьэлэхъо Аскэр къызэриІуагъэмкІэ, СНГ-м хахьэрэ къэралыгъохэмрэ ІэкІыб къэралхэмрэ ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм зэпхыныгъэ адыря-ІэнымкІэ зэзэгъыныгъэу республикэр зыкІэтхагъэм къыдыхэ-

льытагьэу адыгабзэмкІэ езыгьэджэщтхэ нэбгыритІу мы илъэсым Тыркуем агъэкІощт. Илъэс къэс а пчъагъэм хагъэхъон, Тыркуем имызакъоу нэмык Ікъэралыгъохэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэр езыгъэджэщтхэри атІупщынхэ гухэлъ яІ.

Амалэу тиІэмкІэ тадеІэщт, — къыІуагъ ащ. —КІэлэегъаджэхэм язакъоп, адыгабзэр зэрагъэшІэным пае учебникхэри, нэмык литературэхэри ящыкІэгъэщтых. ТфэлъэкІырэмкІэ ІэпыІэгъу тафэхъущт.

Псым зэрар къызыфихьыгъэхэм ІэпыІэгъу къязытыгъэ тилъэпкъэгъухэм зэрафэразэхэри Шъхьэлэхьо Аскэр къыхигъэщыгъ.

ХЪУТ Нэфсэт.

хэрэм ащыщ адыгабзэр хымэ

<u>Сэкъатныгъэ зиІэ цІыфхэм</u> ІэпыІэгъу афэхъущтых

Урысые Федерацием и Премьер-министрэу Владимир Путиныр сэкъатныгъэ зиlэхэм яорганизациехэм ыкlи обществэхэм яліыкіохэм бэмышізу зэіукіэгъу адыриlагъ.

Мы категорием къыхиубытэхэрэм япенсиехэм къазэраха--е се сехеІшьф-оІефк, ме со зэрэзэшІуахыхэрэм дакІоу, обществэм фыщытыкІэу къафыриІэр зэблэхъугъэн зэрэфаер анахь шъхьа Гэу В. Путиным къыхигъэ-

2016-рэ илъэсым ехъул сэкъатныгъэ зиІэ сабыйхэр зыщеджэхэрэ еджапІэхэм япчъагъэ фэдийкІэ нахьыбэ хъунэу тыщэгугъы. — Джырэ лъэхъаным ахэм япчъагъэ мин 1,2-рэ мэхъумэ, илъэситфым къыкІоцІ мини 10-м нэдгъэсын фае, къы Іуагъ УФ-м и Правительствэ и Тхьаматэ.

Джащ фэдэу Премьерым къызэрэхигъэщыгъэмкІэ, дунэе организациеу ООН-м и Конвенциеу «Сэкъатныгъэ зиІэхэм яфитыныгъэхэм афэгъэхьыгъ» зыфиІоу Урысыер зыкІэтхагъэм изаконодательствэ хэгъэхъонхэр ыкІи зэхъокІыныгъэхэр фашІыщтых. ЗэкІэри зыфэгъэхьыгъэщтыр мыщ фэдэ цІыфхэр къэралыгъом зэрищыкІагъэхэр къагурыгъэІогъэныр, ахэм ящыІэкІэ-псэукІэ нахышІу шІыгъэныр арых. ЗэрагъэнафэрэмкІэ, УФ-м изаконодательствэ зэхьо-

кІыныгъэ 50 фэдиз фашІыщт. Сэкъатныгъэ зиІэ цІыфхэм -емуахуызса дехеалыноалиоГшк рэ организациехэр а Іофтхьабзэм чанэу къыхэлэжьэнхэу Владимир Путиным закъыфигъэзагъ.

Мы илъэсым къыщегъэжьагъэу къэралыгъо программэу «Доступная среда» зыфиІорэм игъэцэкІэн Урысыер фежьагъ, ащ къыдыхэльытагъэу мы категорием хэхьэрэ цІыфхэм яфэІофашІэхэр тэрэзэу зэшІохыгъэнхэм фэшІ 2015-рэ илъэсым нэс УФ-м и Правительствэ сомэ миллиард 50 фэдиз къытІупщыщт.

Владимир Путиным къызэриІуагъэмкІэ, сэкъатныгъэ зиІэ -е сүст ахы местине Гиш фехфи Гиш фехфи Гиш фектине Тиш фектин Тиш фектине Тиш фектине Тиш фектине Тиш фектине Тиш фектине Тиш зэу хэшэгъэнхэм, ахэр ІофшІапІэхэм аІухьан амал яІэным апае организациехэу мыш фэдэ медехытостветных дехеІпыІн УФ-м и Правительствэ субсидиехэр аритыхэзэ ышІыщт. Къэралыгьо ІэпыІэгьүм ишІуагъэкІэ 2011-рэ илъэс закъом сэкъатныгъэ зи в мехе Іиф в от ныгъэ зи Ізмана в от нагазината в от чІыпІэ мин 12,8-рэ Урысыем къыщызэІуахын алъэкІыгъ. ТапэкІи ар лъагъэкІотэщт.

Премьер-министрэм ынаІэ

зытыридзэгъэ лъэныкъохэм ащыщ мыщ фэдэ цІыфхэм ящыкІэгъэ аужырэ шапхъэхэм адиштэрэ техникэр игъом аІэкІэгъэхьэгъэныр. Пащэм къызэриІуагъэмкІэ, АвтоВАЗ-м иплощадкэ дэжь нэмыц компание горэм сэкъатныгъэ зиІэхэм апае «кресло-каталка» зыфиІорэр къыщыдигъэкІынэу мы мафэхэм ригъэжьагъ. Ащи ишІогъэшхо къызэрэкІощтым щэч хэлъэп. Джащ фэдэу правэухъумэкІо системэм, дзэм, хэушъхьэфыкІыгъэ подразделениехэм къулыкъу ащызыхьыгъэ ветеранхэу, зэпэуцужь зэфэшъхьафхэм ахэлэжьагъэхэу, ащ къыхэкІыкІэ сэкъатныгъэ зиІэ хъугъэхэм еІлпы дехалидомотав естеІлышк хэмыльэу аІэкІэгьэхьэгьэнхэм епхыгъэ Іофыгъохэр зэшІохыгъэхэ зэрэхъущтымкІэ къэзэрэугъоигъэхэр В.Путиным ыгъэгугъагъэх. Ащ игъэцэкІэн Іоф дэзышІэщт министерствэхэм а чІыпІэ дэдэм унэшьо гъэнэфагъэхэр афишІыгъэх.

Къыхэгъэщыгъэн фае, сэкъатныгъэ зиІэхэм реабилитациер акІуным пае ящыкІэгъэ техническэ пкъыгъохэм ящэфын пэ-Іухьащт ахъщэм процент 25-рэ мы илъэсым зэрэхагъэхъуагъэр ыкІи ар сомэ миллиард 15,5-м зэрэкІэхьагъэр.

<u>ТигумэкІхэр шъхьэихыгъэу</u> =

Гъобэкъуае зыгъэпсэфыпіэ дахэу, псыхэхьэпіэ шіагъоу иіагъэм хэкіыр щыратэкъу. Уцым зэлъиштагъ, куандэхэр къыщэкіых, ціыфхэм кіуапіэ ашіын алъэкіырэп.

Псыхъоу Пщыщэ инэпкъхэр зэхэкІыхьагъэх. Ашугэу Теуцожь Цыгьо усэхэр зыфызэхилъхьэщтыгъэ псыхьор арми къэпшІэжьыщтэп. ІофшІэным иветеранэу Іэшъынэ Налбый нэпкъым пэгъунэгъоу мэпсэу. Иунэ дахэ, щагур хъоу-пщау. ХэкІэу нэпкъым щыратэкъурэм жьыр ыушІоеу ельытэ, нэмыкІ гумэкІыгъохэри иІэх.

– Мэфэ заулэкІэ узэкІэ-Іэбэжьмэ, блэшхо тищагу щысльэгъугъ. ПчъэшъхьаІум къынэмысыпэзэ, сыукІыгъэ, — еІо Іэшъынэ Налбый. —ЗыгъэпсэфыпІэ нэпкъэу тиІагъэр щынагъо хъугъэ.

НыбжыкІэхэр псым хэхьан-

хэу, зыщагъэпскІынэу фаех шъхьаем, ащ фэдэ амал Йшыщэ инэпкъхэм ащагъотырэп. Пщыщэ илъагъо зэблахъунэу зыфежьэхэм ІофшІэнхэр икъоу агъэцэкІагъэп. Ащ къыхэкІэу псыхэхьапІэхэри ямыІэжьэу къоджэдэсмэ къытаІуагъ. Теуцожь районым инароднэ депутатэу СтІашъу Вячеслав, къуаджэм щыщ ныбжьык Іэхэм, бзылъфыгъэхэм тызыщагъэгъозагъэр макІэп. ЗыгъэпсэфыпІэр цІыфхэмкІэ щынагъо зэрэхъугьэм ехьыл Гэгьэ тхыг ьэхэр «Адыгэ макъэм» къыхиутыщтых.

ЕМТІЫЛЪ Нурбый. Сурэтым итыр: Пиыщэ инэпкьэу хэкІитэкьупІэ хьугьэм итеплъ.

ФУТБОЛ. АР-м ИЗЭНЭКЪОКЪУ

«АДЫГЭКЪАЛЭ» финалым щешІэщт

«Адыгэкъал» Адыгэкъал — «Еджэркъуай» Еджэр-Шышъхьэlум и 23-м Мыекъуапэ щызэдешlагъэх. Судья шъхьаlэр: М. Васильченко — Мыекъуапэ. Къэлапчъэм Гэгуаор дэзыдзагъэхэр: А. Мыгу

тІогьогогьо, А. Хьадпашъу — тІогьогогьо, Р. Уджыхъу, С. Мамыекъу — «Адыгэкъал». А. Хьапыщт, И. Хьапыщт — «Еджэркъуай».

Адыгэ Республикэм и ЛІышъхьэ ишІухьафтынхэм якъыдэхын фэгъэхьыгъэ футбол ешІэгъухэу Мыекъуапэ щыкІохэрэм командэ анахь льэшхэр хэлажьэх. ЗэхэщакІомэ яунашъокІэ финалныкъом ыкІи финалым хэфагьэхэр республикэ стадионэу «Юностым» щызэІокІэх. Адыгэкъалэрэ Еджэр-

къуаерэ якомандэхэр гъубджым зэдешІагъэх.

Хьадпэшъо Аслъан ухъумакІом ІэкІэкІи, къэлапчъэм Іэгуаор зыдедзэм, ешІэгъур зырагъэжьагъэр такъикъ заулэ нахь хъугъагъэп. Еджэркъуаемэ яфутболистэу Хьапыштэ Арсен бэ тыримыгъашІэу «Адыгэкъалэ» икъэлапчъэ

Іэгуаор дидзагъ — 1:1. ЕшІэгъур зыхьыщтыр язэрэмыгъашІзу командэхэр зэнэкъокъущтыгъэх. Еджэркъуаехэр гъэшІэгъонэу апэкІэ илъыщтыгъэх, ухъумакІохэр чІыпІэ къин радзэщтыгъэх, ау хъагъэм Іэгуаор радзэным фэмыхьазырхэу къэлъагъощтыгъэх. «Адыгэкъалэ» иухъумакІомэ ащыщэу Шъхьащэкъо Кимэ зэхэщэн Іофхэр дэгъоу ыгъэцакІэщтыгъэх.

Уджыхъу Рэмэзанрэ Мамыекъо Салбыйрэ зэрызэ къэлапчъэм Іэгуаор зыдадзэм, «Еджэркъуаер» финалым зэрэхэмыфэщтыр къэпшІэнэу щытыгъ. Мыгу Азэмат пчъагъэр 6:1-м зынегъэсым ыужи еджэркъуаехэр яшъыпкъэу апэкІэ къилъыщтыгъэх. Хьапыщтэ Ислъам «Адыгэкъалэ» иухъумэкІуищ къызэринэкІи, къэлэпчъэІутыри ыгъэплъэхъугъ. Къэлапчъэм Іэгуаор дахэу зэрэдидзагъэм тигъэгушІуагъ.

Еджэркъуаехэр финалым хэмыфагъэхэми, лъэпкъ шэнхабзэхэр ешІапІэм щызэрахьэу, Адыгэкъалэ ифутболистэу ешІапІэм щытефагъэм ІэпыІэгъу фэхъухэу тлъэгъугъэх.

Кощхьаблэрэ Инэмрэ якомандэхэр финалныкъом щызэІукІагъэх. ТекІоныгъэр къыдэзыхырэр финалым хэфэщт. САХЬИДЭКЪО Нурбый.

Сурэтым итыр: Адыгэкъалэрэ Еджэркъуаерэ якомандэхэр зэІукІагъэх.

МВД-м КЪЕТЫ

Къулыкъу щызыхьыщтхэр къыхахых

Урысыем и МВД исистемэ зэхъокІыныгъэу фашІыхэрэм апае, хэгъэгу кІоцІ ІофхэмкІэ органхэм ясатыр хагъэхьанэу зыпари охътэ гъэнэфагъэм къыкІоцІ аштагъэп. Джы мары кадрэхэм афэгъэзэгъэ подразделениехэм полицием къулыкъу щызыхыыщтхэр къыхахыхэу рагъэжьэжьыгъ. Илъэс 18-м зыныбжь къехъугъэу, ау 35-м шІомыкІыгъэу, гурыт гъэсэныгъэм къыщымыкІэў зиІэхэр ушэтынхэм ахэлэжьэнхэ альэкІыщт. Мыщ дэжьым ахэм физическэ ухьазырыныгъэу яІэри япсауныгъэ изытети къыщыдалъытэщтых.

МВД-м иструктурэ зэфэшъхьафхэм мы уахътэм зэкІэмкІи Іофшіэпіэ чіыпій 100 яІ. Полицием исатырхэм ахэхьанэу шІоигъоныгъэ зиІэхэр кадрэхэм афэгъэзэгъэ подразделениехэм якІолІэнхэ фае.

ьгъэхалъхьэхэр агъэнэфагъэх

Полицием фэгъэхьыгъэ Федеральнэ законым игъэцэкІэн къыдыхиубытэу, УФ-м хэгъэгу кІоцІ ІофхэмкІэ иминистрэу Рашид Нургалиевым полицием исатыр хэтхэм бгъэхалъхьэхэр ахэлъынхэу унашъо къыдигъэкІыгъ. Ар МВД-м итамыгъэу, общественнэ чІыпІэхэм къулыкъу ащызыхьыхэрэр къыхагъэщынхэу ахэлъыщтых. Положением къызэрэдильытэрэмкІэ, бгъэхалъхьэхэр 5-у зэтефыгъэщтых. ППС къулыкъум, вневедомственнэ охранэм, гъогу-патруль къулыкъум яІофышІэхэм ыкІи участковэхэм апае зэфэшъхьафэу ашІыгъэх, нэмыкІхэм зы зэфэдэу ахэльыщт. Бгъэхальхьэхэм субъектэу зыщагъэфедэрэм фагъэнэфэгъэ номерхэмрэ сериехэм-

рэ атетыштых. АР-м и МВД иІофышІэхэм сериеу РАД яІэщт.

УНЭХЭР афашІых

АР-м и МВД иІофышІэхэр социальнэу къзухъумэгъэнхэр ащ ипащэхэм пшъэрылъ шъхьаГэу зыфагъэуцужьыхэрэм ащыщ. ІофшІэпІэ чІыпІэр зэрэгъэпсыгъэм, ІофшІэкІэ амалэу яІэм бэкІэ яльытыгь япрофессионализмагьэ къызэрагьэльэгьощтыр. Ары тылым фэгъэзэгъэ къулыкъум ахэр нахьышІу зэришІыщтхэм зыкІыпыльыр. Мары Министерствэм иавтопарк хэпшІыкІэу зиуштьомбгъугъ, ГИБДД-м, ППС къулыкъум, вневедомственнэ охранэм автомобилэу я Іэхэм ильэс къэс къахэхьо. Джащ фэдэу аужырэ ильэси 10-м псэолъэшІыным лъэшэу ыуж итых. Мы уахътэм пстэумкІи объект зэфэшъхьаф 13 ашІы. Ахэм ашыщых этажи 5 хъурэ унитІоу полицием исатыр хэтхэмрэ яунагъохэмрэ апае агъэуцухэрэр. Къихьащт илъэсым ахэр аухынхэшъ, атынхэу гухэлъ яІ. Джащ фэдэу 2012-рэ илъэсым спорт комплексыр атІупщынэу пшъэрылъ зыфагъэуцужьыгъ.

ІофшІэн зимыІэхэм тадеІэ

Республикэ программэу «Ады- иІэхэм ашагьэгьозагьэх. гэ Республикэм ІофшІэнымкІэ хэр къафэгъэпсынкІэгъэнхэр» лъытагъэм кризисым пэшІуекІогъэным ехьылІэгъэ ІофыашъхьэкІэ зыпыльыштхэ Іоф зимыІэхэм ІэпыІэгъу ятыгъэным. ЦІыфхэм ІофшІэн ягъэныгъохэр ащ зэрэзэшІуихыхэрэм имызакъоу, муниципальнэ образованиехэм хэхъоныгъэхэр ягъэшІыгъэнхэм иамалестеІльнахэ мынестытостестя къулыкъоу Тэхъутэмыкъое районым Іоф щызышІэрэм 2011-рэ илъэсым имэзибгъу къыкІоцІ щтхэ ІофшІэн къыхэхыгъэным -оътежти неІшфої мехфиПД тыгъэным фэгъэзэгъэ къулыкъум испециалистхэм предприащ пылъын зэрилъэкІыщтыр зэгъэшІэгъэным ехьылІэгъэ тестированиехэр ІофшІэн зимы-Іэхэм адашІых, джащ фэдэу бизнес-план зэхэгъэуцогъэнымкІэ ІэпыІэгъу афэхъугъэх, ахэм язэхэгъэчион ыкІи күпкІэч А зэпстэум яшІуагъэкІэ Іоф-

Гухэлъ гъэнэфагъэ зи Іэ приниматель Іофш Іэным лъапсэу

Агъэнэфэгъэ ІофшІэнхэр загъэ--ибэдзэршІыпІэ илъ къиныгъо- цэкІэхэ уж лэжьапІэ зымыгьоты хэрэм ащыщхэу нэбгырэ 65-м зыфиГоу 2011-рэ илъэсым те- ашъхьэкГэ зыпылъыщтхэ Гоф зэхащэным пае къызэкІагъэкІожьынэу щымыт субсидиехэу сомэ гъохэу ыгъэнафэхэрэм азыфа- мин 58,8-рэ зырыз аратыгъ. Іофгу чІыпІэ шъхьаІэ щеубыты шІэн зимыІагьэхэу ежьхэм ашь--егыст фоІ ехтристиные сІмеск къыхэхыгъэным фэш ІофшІэн Іузыхыгъэхэм лэжьап Іэ аймыгъотырэ нэмыкІ цІыфхэр къызыданагрения пас Гофи чистест гъотыгъэным ехьылІэгъэ къи- пІи 8 къызэІуахыгъ. ЗэкІэмкІи субсидиехэм сомэ миллиони 4-рэ мин 292,4-рэ апэГудгъэхьагъ.

Юридическэ лицэхэр, шъхьэзэкъо предпринимательхэр мэкъухэри къетых. ЦІыфхэм ІофшІэн мэщышІэ (фермер) къызмэтшІапІэхэр къэралыгъом егъэт--од едеІлыахара Ішеф мехнестых кументхэр гъэхьазырыгъэнхэм, къэралыгъо пошлинэхэм, нотариежьхэм ашъхьэкІэ зыпыльы- альнэ, правовой ыкІи техническэ нэшанэ зиІэ фэІо-фашІэхэу ехьылІэгъэ консультационнэ афагъэцакІэхэрэм ауасэхэр ты-ІэпыІэгъу лэжьапІэ зымыгъо- гъэнхэм, бланк зэфэшъхьафхэр тырэ нэбгыри 101-м аритыгъ. къэщэфыгъэнхэм, печатьхэр, -епв мехнесты шести дехиматш Іугъэхьагъэным фэшІ федеральнэ бюджетым къикІырэ финанс ниматель ІофшІэным цІыфыр ІэпыІэгьоу сомэ мин 61,7-рэ зэрэфытегъэпсыхьагъэр ыкІи ашъхьэкІэ зыпылъыщтхэ Іоф къызэІузыхыгъэхэм яттыгъ.

АшъхъзкІз зыпыпыпы Іоф къызэІузыхыгъэхэм япроцент 83,5-р къуаджэхэм ащэпсэух. Ары предприниматель ІофшІэным еІмминеалыІшеалэ еалыноахех мэкъумэщ хъызмэтыр яІэн фаехэм ащагъэгъозагъэх. рыкІхэр къэгъэкІыгъэнхэр, щагубзыухэр ыкІи былым пІашъэхэр шІэн зимыІэ нэбгырэ 12 пред- хъугъэнхэр къыхэхыгъэныр пстэ-

гырэ 33-рэ е ашъхьэкІэ зыпылънщтхэ Іоф къызэІузыхыгъэхэм япроцент 45,2-р мэкъумэщ хъыз- предпринимательствэ цІыкІум мэтым пыхьагъэх. Джащ фэдэу ІофшІэн зимыІэхэм къыхахыгъэ льэныкъохэм ащыщых сатыур (нэбгырэ 13), псэолъэшІ-гъэцэкІэжьын ІофшІэнхэр (нэбгыри 7), транспорт, коммунальнэ, социальнэ ык и нэмык і фэІо-фашІэхэр -ден) дехнеалеГиереалефа мехфыГр гырэ 20).

ІофшІэн зимыІэ гражданхэм ащыщыбэхэмкІэ ашъхьэкІэ зы--ыхуІєєная неІшфоІ єхтриатипп гъэныр зэрэпсэущтхэм ыкІи зыпкъ итэу федэ къазэрэІэкІэхьащтым ихэкІыпІэ шъхьаІэу щыт.

Поселкэу Инэм щыпсэурэ Гунэе Адыиф ІофшІэн гъэшІэгьон тыгъэным фэгъэзэгъэ къулыкъоу къыхихыгъ. Лъэпкъ костюмхэр едых, дышъэ ыкІи тыжьын ІуданэхэмкІэ мадэ. Субсидиеу ратыгъэмкІэ зэрыдэхэрэ машинкэ, оверлог ыкІи мебель къышэфыхи, ІофшІэным ар ублапІэ фишІыгъ. Джы ыгу къызэрэкІыжьырэмкІэ, апэрэ заказэу афигъэцэк Гагъэр щымыт ш Гык Гэхэр къегъотых. дакІорэм пае агъэфедэрэ джанэ ипшъэшъэгъу зэрэфидыгъагъэр ары. Джы дакІохэрэм апае Іоф зышІэрэ салонхэм дакІохэрэм ащальэрэ джэнэ дахэхэр рагъэдых, кІэлэцІыкІу народнэ ансамблэхэм апае костюмхэр, чІыпІэм щыпсэухэрэм япхъорэлъфхэм апае льэпкъ костюмхэр афедых.

А поселкэ дэдэм щыпсэурэ бзылъфыгъэу Гильмиярова Рашида мафэрэ кІэлэцІыкІухэр афе-Іыгъых. Джырэ лъэхъаным сабый ІыгъыпІэхэр икъухэрэпышъ, ащ фэдэ фэІо-фашІэ зищыкІагьэу нытыхэм ахэтыр макІэп. Субсидиеу

уми апэ зыкІырагъэшъырэр. Нэб- ратыгъэр ыгъэфедэзэ, ищыкІэгъэ мебелыр къыщэфыгъ, иІофшІэн зыригъэушъомбгъун гухэлъ иІэу, ІэпыІэгъу етыгъэнымкІэ Муниципальнэ гупчэм чІыфэ къыІихыгъ.

Къуаджэу Пэнэхэс щыпсэурэ Шагудж Сусанэ былым пІашъэхэр хъугъэнхэм, лыхэкІ ыкІи щэхэкІ продукцие къэхьыжьыгъэным епхыгъэ ІофшІэным пыхьагъ. Субсидиеў ратыгъэмкІэ былым пІашъхэр къыщэфыгъэх, ахэр зыщиІыгъыщтхэр ыгъэпсыгь, щэфакІохэр егьэблэгьэгъэнхэм ыкІи ащ ишІуагъэкІэ ипроизводствэ зыригъэушъомбгъуным ехьылІэгъэ рекламэр чанэу зэхещэ.

-оатеатк неІшфоІ мехфыІД Тэхъутэмыкъое районым щызэхэщагъэр иІофшІэн нахь дэгъоу зэрэзэхищэщтым епхыгъэ хэкІыпІэшІухэм ренэу альэхъу, цІыфхэр зыгъэгумэк Іыхэрэ къиныгьохэр нахь дэгьоу зэшІохыгъэнхэм фэшІ тызэсэжьыгъэу Ащ пае чІыпІэ гъэцэкІэкІо органхэм, муниципальнэ образованием иадминистрацие зэпхыныгъэ пытэ адыриІ. Джащ фэдэу профессиональнэ гъэсэныгъэ языгъэгьотырэ учреждениехэм, цІыфхэр социальнэу ухъумэгъэнхэм пылъ неІшфоІ мехфыІр иІмы мехнатао -еатыных е еІнтыда медехытыға хэр тэгъэпытэх

ГУЖЪЫЕКЪО Рустам. Тэхъутэмыкъое районымкІэ къэралыгъо учреждениеу -еатк неІшфоІ мехфыІр гъотыгъэнымкІэ Гупчэм идиректор.

ІофшІэнымкІэ бэдзэршІыпІэм изытет

Адыгэ Республикэм -остестя неІшфоІ мехфыІр тыгъэнымкІэ икъулыкъу и ГъэІорышІапІэ ІофшІэнымкІэ бэдзэршІыпІэм изытет ехьылІэгъэ тхьамэфэ телъытэ мониторингэу зэхищагъэр республикэм икъалэхэм ыкІи ирайонхэм атегъэпсыкІыгъэу лъагъэкІуатэ. Ар зэхащэ предприятиехэм, организациехэм цІыфхэр ІугъэкІыгъэнхэм е ІофшІэгъу пІэлъэ имыкъум техьэгъэным ехьылІэгъэ унашъохэу ашІыгъэхэм яхьылІэгъэ къэбархэу къатыгъэхэм атегъэпсык Іы-

2011-рэ илъэсым ишышъхьэІу и 17-м ехъулІэу пштэмэ, цІыфхэм ІофшІэн ягъэгъотыгъэнымкІэ республикэ къулыкъум иорганхэм ІофшІэн зимыІэхэу нэбгырэ 4034-рэ атхыгъ. -пк мехеІымиг неІшфоІ чъагъэ республикэм лъэгапІ у щыри І эр процент 1,9-м зэрэтетыгъэу къэнэжьыгъ.

ВакансиехэмкІэ республикэ банкым нэбгырэ 4934-рэ зыГуагъэхьан алъэкІыщт ІофшІэпІэ чІыпІэхэр зэриІэхэр нафэ къэхъугъ.

Тхьамэфэ телъытэ мониторингым къызэригъэлъэгъуагъэмкІэ, республикэм ит предприятиехэм Іофхэр мырэущтэу ащыгъэпсыгъэх:

- -ыск неІшфоІ мехфыІµ тыхэрэм ямысагъэкІэ нэбгырэ 240-рэ Іоф амышІэу щысых;
- нэбгырэ 21-рэ лэжьапкІэ арамытэу административнэ отпускым агъэкІvагъэх:
- цІыфхэр зыгъэлажьэхэрэр кІэщакІо фэхъугъэхэу, нэбгырэ 1238-м пІэлъэ имыкъум тегъэпсыкІыгъэу Іоф

2011-рэ илъэсым ишышъхьэІу и 10-м къыщыублагъэу и 16-м нэсырэ пІалъэм нэбгыри 169-рэ ІофшІэн ямыІэу алъытагъэх. Ахэм ащыщхэу нэбгырэ 11-р ІофшІапІэхэм къаІуагъэкІыгъэх. Предприятии 7 нэбгырэ 65-рэ ІуагъэкІын алъэкІынэу унашъо зэрашІыгъэм ехьылІэгъэ къэбархэр цІыфхэм ІофшІэн ягъэгъотыгъэнымкІэ къулыкъум иорганхэм къалъагъэІэсыгъэх.

> НэкІубгъом итхэр зыгъэхьазырыгъэр СЭХЪУТЭ Нурбый.

Статистикэм къыгъэлъагъохэрэр

цакІэхэ ашІоигьоу 2011-рэ ильэипІальэ ехъулІэу зэрэщытыгъэм проценти 7,5-кІ́э нахь макІ.

ІофшІэн къзгъотыгъэнымкІэ ІофшІэн къзгъотыгъ. ІэпыІэгъу фэхъухэ зышІоигъоээх цімфі мехфыір уєх къулыкъум иорганхэм 2011-рэ илъэсым ибэдзэогъу закъыфэзыгъэзэгъэ гражданхэм янахыбэр ныбжьэу яІэмкІэ илъэс 14 -29-м шІокІыхэрэп. ЗэкІэ ІофшІэн лъыхъухэу закъыфэзыгъэ-56**,**2-рэ хъущтыгъэ.

2011-рэ илъэсым ишышънэбгырэ 1132-рэ, Адыгэкъалэ — 224-рэ, Джэджэ районым – 494-рэ, Кощхьэблэ районым — 533-рэ, Красногвардейскэ райрайоным — 314-рэ ащатхыгъэх. гъэлъагьо.

ІофшІэн зимыІэу алъытэхи пособие 2011-рэ илъэсым ибэдзэогъу мазэ зыфагъэуцугъэ-хэр нэбгырэ 1106-рэ (2010-рэ илъэсым джащ фэдэ ипІалъэ ехъулІэу 1296-рэ хъущтыгъэх) мэхъу. Ахэм ащыщхэу нэбгырэ 962-м (2010-рэ илъэсым нэбгырэ. 1105-рэ хъущтыгъэх)

ІофшІэн къэгъотыгъэнымкІэ ІофшІэн зэрямыІэм пае пособие эпыГэгъу афэхъухэ, консульта- афагъэуцугъ, сэнэхьат зэрагъэгъоционнэ ыкІи нэмыкІ къэра- тыным фэшІ цІыфхэм ІофшІэн пыгъо фэІо-фашІэхэр афагъэ- ягъэгъотыгъэнымкІэ къулыкъум иорганхэм еджакІо агъэкІогъэ нэбсым ибэдзэогъу мазэ Адыгэ гыри 197-м (2010-рэ ильэсым нэб-Республикэм цІыфхэм ІофшІэн гыри 195-рэ хъущтыгъэх) стипенягьэгьотыгьэнымкІэ икьулыкьу дие афагьэуцугь. Учетым нэбгыиорганхэм нэбгырэ 3303-рэ рэ 1567-рэ (2010-рэ ильэсым нэбкьяолІэгьагь. А пчьагьэр блэ- гырэ 1398-рэ хъущтыгъэх) кІыгьэ ильэсым джащ фэдэ хагьэкІыжьыгь. Ахэм ащыщхэу нэбгырэ 847-м (2010-рэ илъэсым нэбгырэ 789-рэ хъущтыгъэх)

2011-рэ ильэсым ишышъхьэІу и 1-м ехъулІэу цІыфхэм ІофшІэн гъотыгъэнымкІэ республикэ ягъэгъотыгъэнымкІэ республикэ къулыкъум иорганхэм вакансие 4768-рэ ащатхыгъ. Пчъагъэхэм къызэрагъэлъагъорэмкІэ, зы ІофшІэпІэ чІыпІэм къыкІэдэурэр зы нэбгырэ закъу ныІэп. Мы Іофыр Кощхьэблэ районымрэ Адыгэкъазагъэхэм а купым чІыпІэу щи- лэрэ нахь кьинэу ащыгъэпсыгъ. Зы 🕻 убытырэр процент 62-рэ. Ыпэ- ТофшГэпГэ чГыпГэм пае Кощхьэблэ рэ 2010-рэ илъэсым процент районым нэбгыри 6, Адыгэкьалэ нэбгыри 4 ащызэнэкъокъу.

ІофшІэн зимыІэхэр тхыгъэнхэм хьэІу и 1-м ехъулІэу ІофшІэн шыштьхьэІум и 1-м ехъулІэу тиресзимы Іэхэу къалэу Мыекъуапэ публикэ льэгап Іэу щыри Іагьэр проценти 2 хъуштыгъэ. Гухэлъ гъэнэфагъэ зи Іэ республикэ программэхэр гъэцэкІэжьыгъэнхэм ехьылІэгъэ Іофыгьохэу зэрахьэхэрэм яшІуагьэ-–326-рэ, Мыекьопэ рай- кІэ, ильэсыр екІыфэкІэ лэжьапІэ оным — 630-рэ, Тэхъутэмыкъое зимы эхэр тхыгъэнхэм республикэм районым — 299-рэ, Теуцожь лъэгапІзу щыриІэр проценти 2-м районым — 260-рэ, Шэуджэн шІомыкІыщтэу прогнозхэм къа-

> ЕУТЫХ Аскэр. -остестя неІшфоІ мехфыІД тыгъэнымкІэ_республикэ къулыкъум и ГъэІорышІапІэ экономикэ ІофшІэнымкІэ ыкІи ІофшІэнымкІэ бэдзэршІыпІэм изытет зэхэфыгъэнымкІэ иотдел иведущэ специалист-эксперт.

Бзылъфыгъэхэм апай

Адыгэ Республикэм ІофшІэнымкІэ ибэдзэршІыпІэ илъ къиныгьохэр къафэгъэпсынкІэгъэнмеІяыІш ажоахеалех Ішеф мех тетэу зэрахьэщт Іофыгьохэм яхьылІэгъэ ведомствэ программэу зэхагъэуцуагъэм къыделъытэ къафэхъугъэ сабыим ыныбжь илъэсищ охъуфэкІэ щысынхэу ІукІыгъэ бзылъфыгъэхэу ІофшІэным къыфэзыгъэзэжьый гухэлъ зиІэхэм джырэ уахътэм тегъэпсыкІы--ытоалеалк еалыныцаваху еал гъэныр, икІэрыкІэу гъэхьазырыжынгэнхэр, яІэпэІэсэныгъэ хэгъэхъогъэныр.

Бэрэ пэмытэу шъо отпускым шъукъикІыжьыщт. Илъэсищым къыкІоцІ профессиональнэ Іэпэ-Іэсэныгъэу шъухэльым щыкІагьэ фэхъугъэу, шъуисэнэхьатэгъухэр шъуапэ ишъыгъэу къышъущыхъузэ, а Іофым шъузэригъэгумэкІырэр тэшІэ.

-ытоалеалк неІшфоІ мехфыЦ гъэнымкІэ къулыкъур шъо ІэпыІэ-Шъуеджэнэу шъуетэгъэблагъэ! А Іофтхьабзэм мы гухэлъхэр

джырэ лъэхъаным шапхъэу къыгъэуцухэрэм атегъэпсыкІыгъэу бзылъфыгъэхэм профессиональнэ ІэпэІэсэныгъэу ахэлъым хэгъэхъогъэныр;

ІофшІэпІэ чІыпІакІэхэу ІофшІэным дыкІыгьоу сабыир пІугъэным ехьылІэгъэ пшъэрылъхэр зышыдахьынхэ алъэкІыштым Іугьэхьагьэнхэм фэшІ бзыльфыгъэхэм ІэпэІэсэныгъэ икъу лгъэгъотыгъэныр.

Іофтхьабзэм хэлажьэх зыныбжь илъэсищым емыхъугъэ сабый зи Іэ бзылъфыгъэхэу зыІутыгъэхэ ІофшІапІэхэм зэфыщытыкІэу дыря Гагъэхэр зымы укъуагъэхэў отпускым щы Іэхэр ык Іи Іофышіэ кіэ, психологическэ Іэпы ІэгьумкъыдэкІыжьынхэ гухэль зиІэхэр.

Еджэным ухэлэжьэным фэшІ сэта зызыфэбгъэзэщтыр?

Сабыир пІугъэным епхыгъэ отпускым укІоным къыпэкІэ узыІутыгъэ ІофшІапІэм профессиональнэ еджэным узэрэхэлэ--элак есте Ілинськ ниекІэ зыфэбгъэзэщт е предприятием укъы Іумык Іыжьэу, узыщыпсэурэ чІыпІэм цІыфхэм еІммінеститостестя неІшфоІ (район, къэлэ) Гупчэу щыІэм заявление ептыщт.

Профессиональнэ еджэныр окІофэкІэ зисабый ильэсищым емыхъугъэ бзыльфыгъэу отпускым щыІэм стипендие раты. еджэнэу уагъэкІоным фэшІ Гупчэм мы къыкІэлъыкІорэ документхэр епхьылІэнхэ фае:

сэнэхьат зэгъэгъотыгъэным фэшІ еджакІо узэрагъэкІощтым ехьылІэгъэ заявлениер;

Урысые Федерацием игражданин ипаспорт икопие; гъэсэныгъэу уиІэр къэзыу-

шыхьатырэ документым икопие; бзыльфыгьэм Іоф зыщирэ документыр (ІофышІэнымкІэ книжкэм къыхэтхыкІыгъэхэр);

сабыйр къызэрэхъугъэр къэзыушыхьатырэ свидетельствэм икопие;

- сабый къызыфэхъум бзылъфыгъэр отпуск зэрагъэк Іуагъэр сьэзыушыхьатырэ приказым икопиеу зытетхэжьыгъэхэр;

бзылъфыгъэм чІыфэт организацием къыщызэІуихыгъэ счетым икопие (стипендиер фырагъэхьаным пае).

Мы Іофым ехьылІэгъэ упчІэ зиІэхэр къыкІэльыкІорэ телефонымкІэ къытеонхэ алъэкІышт: 8(8772) 53-31-21, 56-05-45. Адыгэ Республикэм цІыфхэм ІофшІэн и усклысьчие Пямынесты и и устаносты и ГъэІорышІапІэ профориентациемкІэ, профессиональнэ егъэджэнымкІэ ыкІи къэбархэр алъыгъэ-ІэсыгъэнхэмкІэ иотдел.

АР-м и Къэралыгьо премие пае къагъэлъэгъуагъэхэм татегущы Гэ

«ШЪУЗАБЭХЭР» зэманым къыщэгущыІэх

Артист цІэрыІоу Мурэтэ Чэпае щыІэныгъэм къыхэхыгъэ пьесэу ытхыгъэр гум къегущыІыкІы. Спектаклыр драмэу щыт. Узыгъэщхырэ къэшІынхэм удахьыхэу загьорэ къыхэкІыми, шъузабэмэ янэпс, ягухэкІ узэльаштэ, ор-орэу уасэ фэошІы. Хъугъэ-шІагъэм зэрэтехыгъэм фэшІ рольхэр къэзышІырэ артистхэм жьыр къызэращэрэм, макъэр зэрагъэфедэрэм анэсыжьэу уядэІу.

Бзыльфыгьэ ныбжыкІэхэм яшъхьэгъусэхэр Хэгъэгу зэошхом щыфэхыгъэх. Унагъом икъиныгъохэри, колхоз ІофшІэныри шъузабэмэ агъэцэкІэн фаеу хъугъэх. Тамэм теплъхьэрэр ыхьыщтэу аІоми, бзыльфыгъэм ыщыІэн ылъэкІыщтым, чэщ мычъыеу рихырэм гур зэригъэцІыкІурэм спектаклым уфещэ.

Мурэтэ Чэпае янэ ироль къэзышТырэр артисткэў Даур Жанн. Гупшысагъи, щэІагъи мэпсэу. Ишъхьэгъусэ зэрэфэхыгъэм щыгъуаз. ИкІалэ зэрипІурэр артисткэм дэгъоу къызэІуехы.

Бзылъфыгъэ образхэр зэфэшъхьафых. Кулацэ, ролыр къэзышІырэр артисткэу Нэхэе Мэрджэнэт, дэкІуагъэп, псэльыхьо иІэп. Заом къикІыжьыгъэ капитаныр ыгу рехьы. Ары шъхьаем, капитаным, ролым фэгъэзагъэр артистэу Хьакъуй Андзаур, унагьо иІ, сабый епІу. Кулацэ щы Іэныгъэм пэблагъэу егупшысэ, капитаныр шІу зэрилъэгъурэр цІыфмэ ашІуеушъэфы, ау къуаджэм удэсэу сыдэуштэу зэк Гэри уушъэфыщта? Илясрэ (капитаныр) Кулацэрэ яшГулъэгъу шъхьэихыгъэу чылэм щытегущыІэх...

НыбжыкІэмэ шІульэгьу къабзэу зэдашІыгъэр спектаклым дахэу къыщагъэлъагъо. Ащ мэхьанэ зыкІеттырэр дэхагъэр дахэу къэуухъумэн плъэкІыщтышъ ары. Кулацэ ным хэлъ. Ыкъо пае мэлажьэ, игухэк нэпс гуш уагъуи насы-

Спектаклым ыцІэ изакъоми, зыфэгъэхьыгъэр псынкізу къэпшіэн плъэкізу къыхэкіы. Драматургэу Мурэтэ Чэпае ипьесэ техыгъзу Зыхьэ Заурбый икізрыкізу ыгъзуцужьыгъэ «Шъузабэхэр» ціыфмэ бэрэ агу илъыщт Іофшіагъэмэ ащыщ. Заом, къоджэ щыіакізм, шъузабэмэ яіофшіакізрэ къиныгъоу зэпачыгъэмрэ лъэхъаным зэрэхэмыкІуакІэрэр спектаклым хэолъагъо.

пи хигъотэныр къызэрехьылъэкІыгъэр режиссерым къызэІуихызэ, цІ́ыфым гукІэ зэпичын ылъэкІыщтым урегъэгупшысэ.

Фыжь ироль къэзышІырэр Джымэ Зарем. УкІытапх, сэмэркъзур къыгурымы Іоуи къы-хэк Іы. Тебатэ, ролым фэгъэзагъэр АР-м изаслуженнэ артисткэу Ліыунэе Асыет, бзылъфыгъэмэ агу ихъыкІырэр зэригъэшІэн елъэкІы. ІофшІэным зыщидзыерэп, цІыф заф, ащ дакІоу, имылажьэр епІуалІэу

къыпфигъэгъущтэп. Ролыр къызэрыкІоп. Драматургымрэ режиссерымрэ язэгуры Гоныгъэ ишІуагъэкІэ ЛІыўнэе Асыет ролым куоу хэхьан ылъэкІыгъ. Макъэр къызэрыкІоу артисткэм ыгъэфедагъэп.

Адыгэ Республикэм изаслуженнэ артистэу Джолэкъо Рэщыдэрэ Къалмыкъым изаслуженнэ артистэу Ацумыжь Темботрэ ярольхэр зыкІи зэфэдэхэп. Артист пэпчъ ролым псэ къыпегъакІэ. Зыр дысэу мэзекІошъ, угукІэ уфэшІоп. ЯтІо-

нэрэр бзыльфыгъэхэм бэрэ ахэт, къэрэгъулэу Іоф ешІэ. Т. Ацумыжъыр ары зыфатІорэр. Сэмэркъэў гущыІэным хэкІышъ, шІулъэгъуныгъэу бзылъфыгъэм фишГыгъэр сценэм ГупкГэу къыщегъэлъагъо.

Колхозым итхьаматэ ироль къэзышІырэр артистэу Бэгъушъэ Анзор. ІофшІапІэми -ыша естыфыПр иместынеТыш зэрехьэ. Заом сэкъатныгъэ хихыгъ, ІофшІэным изэхэщэкІо дэгъу. Артистым джырэ уахътэ гукІэ укъыхищэу къызыщыогъэхъу. ЦІыфыгъэм ишапхъэ къызэІуехы.

Драмэр заулэрэ Лъэпкъ театрэм щагъэуцугъ. Артистэу хэлажьэхэрэр зэфэшъхьафхэми, мэхьанэу иІэр дэгьоу сыдигьуи къызэІуахы. Хэгъэгу зэошхом ТекІоныгъэр тидзэкІолІхэм къызэрэщыдахыгъэр тарихъым къызэрэхэнагъэм уасэ фэтшІызэ, «Шъузабэхэм» тягупшысэ. Режиссерым, драматургым, артистхэм спектаклыр мэхьанэу иІэм елъытыгъэу къызэІуахыгъ. Хъугъэ-шІагъэхэр чІ укъощагь эхэу къагъэлъагьохэрэп. Драматургым роль хэхыгъэ спектаклым къызэрэщишІырэми зыкъегъэшъыпкъэжьы.

Ным нахь лъапІэ щыІэп. Уикъуаджэ удэкІыжьын, уихэгъэгу уикІыжьын плъэкІыщт. Тыдэ укІуагъэми ныр зэблэпхъун плъэк Іыщтэп — ныр зы. Спектаклым уеплъызэ ныр унэгу къыкІэуцо, ащ игуфэбэныгъэ узэльекІушь, ухэщэтыкІы. Лъэпкъ театрэм иІофышІэхэм гъэзетымкІи «тхьауегъэпсэу» ясІожьы сшІоигъу. Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо премие спектаклым къыфагъэшъошэныр тефэу сэлъытэ.

ВЭРЭКЪО Рэмэзан.

ЛЪЭХЪЭНЭ ПСТЭУМИ А

Шыфым ыгъэхъагъэм уасэ фашІэу, цІэ лъапІэхэр къыфагъэшъуашэхэу бэрэ къыхэкІы. АщкІэ Мурэтэ Чэпай ифэшъошэ льэгапІэ ыгъотыгь. Ау ащ нахь лъэпІэжь хъурэр ыкІи бэмэ къадэмыхъурэр тхыгъэм гъогу кІыхьэ къыкІуныр ары. Ежь цІыфым емылъытыгъэу къы-ІэкІэкІыгъэ тхыгъэм уасэ фэзышІырэр еджэхэрэмрэ еплъыхэрэмрэ. Уахътэ тешІэми, тхыгъэм ыкІуачІэ къемыІыхэу, кІэгушІухэу, емызэщхэу, ягумэкІ, язэхашІэ диштэу къызынэжьыкІэ ар уасэ зимыІэ саугъэтэу зыфэтхэгъэ лъэпкъ литературэми искусствэми къахэнэ. Джары къыщышІырэр Мурэтэ Чэпай ипьесэу «Шъузабэхэр» зыфиІоу 1978-рэ илъэсым ытхыгъэм.

Пьесэм къыгъэльагъорэр зэоуж лъэхъанэу зичІыгу къэзыухъумэнэу чылэм дэкІи къэзы--үчлечхетшк мехечличжееселим сэхэу шъузабэу къэнэгъагъэхэм ящыІэкІэ-псэукІ. Темэм икъызэ- щынэ Фатимэ къышІыгъэ обра-Іухын зы чылэ ищысэкІэ къегъэлъагъоми, спектаклым еплъырэ пэпчъ ежь пэблэгъэ цІыфхэу, иІахьыл гупсэхэу образхэр анэ къыкІэуцох.

Ежь Мурэтэ Чэпае а шъуза-

бэхэр ылъэгъугъэхэу, ящыІакІэ ынэ пэкІэкІыгъэу, якъин, яхьазаб щыгъозэ шъыпкъагъ, Іор-Іотэжьэу зэхихыгъэу щытыгъэп.

Пьесэм техыгъэ спектаклыр адыгэ театрэм охътэ зэфэшъхьафхэм тІогьогогьо ыгъэуцугь. Режиссерэу КІуращынэ Аскэр апэу спектаклыр сценэм зыщегъэуцум пчэгум итыгъэр КІуразэу Кулац арыгъэ. Непэрэ уахътэм Зыхьэ Заурбый зегъэуцум, утыгур зыфигъэшъошагъэр тарихъ шІэжьым къыкІирымыгъэчырэ кІуачІэ зиІэ цІыфым ишІэжь. З. Зыхьэр цІыф шІэжьым (человеческая память) къыпкъырыкІи, режиссерыр авторым иІэкІоцІ дунае щыщ пычыгъо роль шъхьаІэкІэ Мурэтэ Чэпае къыригъэшІыгъ. Джары непэрэ мафэм ныбжьык Гэхэу зэо мэшІуаем илыгъэхэр нахыжъхэм ягукъэкІыжькІэ зэхэзышІэхэрэм спектаклым уасэ фязыгъэшІырэр, ары пьесэм кІуачІэ къезытырэри.

Уахътэ тешІагъэми, пьесэм гупшысэу хэлъымрэ купкІэу кІоцІыльымрэ къэнэжьых. Рольхэр къэзышІыхэрэр непэрэ ныбжык Гэхэми, спектаклым мэхьанэу иІэр, щыІэныгъэ сурэтэу авторым къыгъэльагъохэрэр икъукІэ нэм къыкІагъэуцо, гум къылъагъэІэсы.

Непэ тижабзэ хэзыгъэхэу, ау цІыфым ипІункІэ пшъхьапэхэу гущыІэ бэдэдэ сценэм щагъэфедэ. Бзэр гурыІогьошІу, гущы-Іэжъыбэ, ІурыІупчъэхэр щыгъэфедагъэх. Непэрэ ныбжьыкІэхэу телевидениемрэ Интернетымрэ агъэкІодхэрэмкІэ спектаклыр гугъэпІэшху, цІыф шІэжьри нахь ыгъэпытэщт, игупшыси идунэезэхашІи нахь зырагъэушъомбгъущт, идунэететыкІэ хигъэплъэжьыщтых.

Непэ нахь Іофыгъоу щыІэныгъэм къыгъэуцурэр цІыфым, ныбжыкІэм ипІун, ащ инамыс. АщкІэ ІзубытыпІзшІу спектаклэу «Шъузабэхэр». Артистэу рольхэр къэзышІыхэрэм уамыгъэрэзэн плъэкІырэп. Авторым иеплъыкІи, режиссерым изекІуакІи, артистхэм язэхашІи зэтефэу зэрэхъурэр макІэ, хъухэрэп пІоми нахь тэрэзкІэ енэгуягъо. Ау непэ ар лъэныкъуищыми къадэхъугъ.

ШІульэгъу дахэм, шІульэгъу къабзэм нэмык цІыфым иягъэ зэрэримыгъэкІырэм, лыягъэ зэрэримыхырэр Кулацэ иобразкІэ

зэхытегъашІэ. Сыд фэдэрэ къиныгъо уапэкІэ къикІыгъэми, етІани ушъузабэ зыхъукІэ, лъфыгъэм утегуІыхьэу, ахэр уигугъапІэхэу упсэуныр, уищы-Іэныгъэ бгъэпсыныр лІыхъужынгы (Фыжы цІыкІу, Тайбат, Къарэ яобразхэр).

Пьесэр непэ атхи псынкІзу агъэуцугъэу щытэп. Илъэс пчъагъэм апсыхьагъ, лІэшІэгъу зэблэкІхэр къызэринэкІыгъэх, литературэм ижанрэ мыпсынкІэмэ ащыщэу драматургием лъэпсэ пытэ щиубытыгъ.

Спектаклым мэхьанэу непэрэ мафэм иІэмкІи, еплъыкІэу, гупшысэу уигъэшІыхэрэмкІи, ныбжыкІэхэр пІугъэнымкІэ амалышІоу зэрэщытыри къыдэпльытэмэ, пьесэм техыгъэ спектаклэу «Шъузабэхэр» зыфиІорэм Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо премие фэбгъэшъуашэмэ игъо шъыпкъэў тэльытэ.

АГЪЫРДЖАНЭКЪО Симхъан.

Филологие шІэныгъэхэмкІэ кандидат, АРИГИ-м инаучнэ ІофышІ.

Сурэтхэр спектаклым къыщытырахыгъэх.

लक्षक व्यक्त व्यक्त व्यक्त व्यक्त व्यक्त व्यक्त व्यक्त

くん マスくし マスくし マスくし マスくし マスくし マスくし マ

Ным ишІулъэгъу — гъунэ зимыІэ кІуачІ

(КъызыкІэлъыкІорэр шышъхьэІум и 23-м къыдэкІыгьэ номерым ит).

«Мы ощхышхом сыд пае укъэкІуагъ, сикІал?»

1954-рэ илъэс, я 7-рэ классым сыщеджэ. Тянэ сымаджэу Пэнэжьыкъое сымэджэщым чІэлъ. Ащ дэжь сыкІон гухэлъ сиІэу пчэдыжьым еджапІэм идиректор зы мафэкІэ зыкъезгъэтІупщыгъ. Пэнэжьыкъуае километрэ пшІыкІуйкІэ тичылэ пэчыжь. Бжыхьэ кІас, чъы-Іэ, мэфэ зэтехьогъэ Іаеу щыт, мыльэш дэдэу къещхы. Ащ пае тянэжъ гъогу ситыримыгъахьэ шІоигъоу бэрэ къысэушъыигъ, ау ощхыр теужьыным сыщыгугъэу, еджапІэми зыкъязгъэтІупщыгъахэти, сыкІонэу исхъухьагъ. Тянэжъ тянэ пае къыгъэхьазырыгъэ шхынхэри зыдасшти сежьагъ.

Пэнэжыкъуае ащ ыпэкІэ сыкІуагъзу, сшІзу щытыгъл, ау Джэджэхьаблэ (километрибгъукІэ тпэчыжь) сынэсымэ сыкІзупчІэн гухэль сиІагь. Нахь льэшэу къещхэу къэзыублэгъэ ощхым, Джэджэхьаблэ сынэмысызэ, чІыпІэ гори гъушъзу къысхэмынэжьзу, зэфэдэкІэ сызэхигъэшъухьагъ, сщыгъхэм цІынэ-цІынэу скІышъо зыкъырагъэпкІыгъ. Псынжъышху. Джэджэхьаблэ сызынэсым, апэу сызыІукІэгъэ бзыльфыгъэ хэкІотагъэм Пэнэжыкъуае кІорэ гъогумкІэ сеупчІыгъ.

Ащ сызкІакІорэм ежьыри къыкІзупчІагъ, къыспыплъыхьи джыри километрипшІ фэдиз гъогууанэ къызэрэнагъэр, згъэзэжьымэ зэрэнахьышІур къысиІуагъ, ау сэ ащ фэдэ гухэлъ сиІагъэп. Нэужым къызгурыІожьыгъ бзылъфыгъэм седэІун зэрэфэягъэр, нахьыжъмэ аІорэр бгъэцэкІэн зэрэфаери сыгукІэ згъэунэфыгъэ. Тянэ ипсауныгъэ изытет зэсымыгъашІзу згъэзэжьыныр сыгу къысиІуагъэп, сыд хъущтми ар зэзгъэлъэгъун фэягъ, армырмэ сыгу рэхьатыщтыгъэп.

Мартэ мэз пхырык Тэу Нэшъукъуае ек Турэ гьогум сытетэу сык Тозэ, ощхым къырит Тупщыпагъ, хэпшТык Тэу нахъ чъы Тэр къысхэхьагъэу, зысфэмыубытыжьэу, сыт Тыгурыгущтыгъэ...

ТІжІу зызгъэпсэфын гухэлъ си-Ізу гъогубгъум Іут чъыгышхо горэм сычІзуцуагъ, бэрэ сычІэтыгъ, ау пкІэщъэ тІэкІоу къыпынагъэм ощхэу къещхырэр фэубытыщтыгъэпти, сигъогу хэзгъэкІмэ нахыышоу слъытагъэ. Шхынэу тянэ фэсхыштыгъэр ощхым зэхигъэшъухьагъэти чъыг чІэгъым къычІэсынагъ. — ГъэшІэгъоныр сапэкІи саужкІи куи, машини, псэ зыпыт цІыфи къыщылъагъощтыгъэп.

Нэшъукъуае сызынэсым, сиІоф дэй дэдагъ, сшъхьэ уназэщтыгъэ, ешъуагъэм сыфэдэу сыкІощтыгъэ... Чылэ гъунэм сынэси, бгышъхьэм сызыдэкІуаем, сэмэгумкІэ бгычІэм ит апэрэ унэм тІэкІу зыкъыщызгъэфабэмэ, зыкъыщызгъэпсэфымэ сшІоигъоу унапчъэм сызыІохьэм сыкІэгьожьыгъ: псынжъыр зэсыупцІыжьыгъэу, ощхыпс чъыІэр къыспычъэу унэм сихьаныр къезгъэкІугьэп, унэ кІыбым сыдэуцуи, бэрэ сыдэтыгъ. Ащ фэдизым ощхыр теущтыгъэп. Чылэм сыдэкІи Пэнэжьыкъуае кІорэ гъогу занкІэм сытехьагъ, ар нахь гъогу тэрэзыгъ, урыкІонкІэ нахь гьогу псынкІэуи къысщыхъугъ.

Чылэм сызыдахьэм, гъогубгъум джабгъумкІэ щыт мэщытэу, хъурэябзэу кІэсэнхэр зыкІэтыгъэм илъэгуц сыдэкІоягъ. Гъогум сыкъызытехьагъэм къыщегъэжьагъэу апэрэу мыщ ощхым зыщысыухъумэн амал щызгъотыгъ. Сыпшъыгъ, джащ нахь сфэмыльэк Іыжьынэу, дэпкъым зезгъэкІыгъэу сыщыт. Тхьачэт корти ощхым зыщаухъумэу лъэгуцым тетых. СшІэщтыр, зытесыубытэщтыр сымышІэу сыщытызэ, мэщытым пэблэгъэ щагум къыдэкІи бзылъфыгъэ горэм, плащ къеубгъохыгъэу, къыІухьи, гуфаплъэу къысэплъызэ, сэри сымэджэщыр зыдэщыГэ лъэныкъомкІэ сеупчІынэу игъо сыфимыфэзэ, тхьачэтхэр Туифыжьхи, щагум дигъэзыхьажьыгъэх.

Сыпшъыгъапэти, зызгъэпсэфын сІуи, сакІыбыкІэ дэпкъым сыкІэлъырытІысхьагъ, чъыІэм нахь хэмылъэу сыкІэзэзыщтыгъэ. ТІэкІу тешІагъэу бзылъфыгъэр ятІонэрэу щагум къыдэкІи къызысэкІуалІэм сыкъэтэджи, джыри ІукІыжьыкъомэ сІуи, сыгуІэзэ, сымэджэщым сызэрэкІощт гьогумкІэ сеупчІыгь. СызэреупчІыгъэр зэхимыхыгъэм фэдэу къысщыхъоу, ятІонэрэу гуфаплъэу къысэплъи, теубытэгъэ пытэ хэлъэу стэ сэмэгу ыуоытыгъ: «некто, ттэкІу зыбгъэпсэфымэ, етІанэ узыдежьагъэм укІон», — ыІуи, зызэризгъанэрэм пымылъэу, унэм сырищагъ. Унэр лъэшэу фэбагъэ. Сищыгъын кІыІутелъхэу псыр къызпычъыщтыгъэхэр зыщысигъэхи, зэрыгыкІэрэ лэджэным рилъхьагъэх.

ЯтІонэрэ унэм лэджэнышхо чІигъэуцуи псы фабэ ригъэхъуагъ, щалъэми псы фабэр укъистэу къыригъахъуи къыгъэуцугъ. Къашыкъи, сабыни, ІэплъэкІ гъушъи къыгъэтІылъыхи, рэхьатэу зызгъэпскІынэу къысиІуи, пчъэр къыригъэсэжьыгъ. ЗызщызгъэпскІырэ унэри хъакоу апэрэ унэм итым дэгъоу къыгъэфабэщтыгъ. Шъыпкъэр пІощтмэ, сыкъызыхэкІыжьыгъэр джэхьнамэу,

сызэрыфагъэр джэнэтэу къысщыхъущтыгъ. ЧъыІэр мэкІэ-макІэу схэкІыжьыщтыгъ, ау сшъхьэ инэу узыщтыгъэ. Дэгъоу зызгъэпскІи бзылъфыгъэм икІалэу, дзэм къулыкъу щызыхьырэм ищыгъын гъушъэхэу къыгъэтІылъыгъэхэр зыщыслъэхи унэм сыкъызчІэкІыжым сищыгынхэм къакІифызыкІыгъэ псэу лэджэным изэу итыр сигъэлъэгъугъ. Сищыгъынхэри ыгыкІыгъэхэу, кІапсэм пылъагъэхэу хьакушъхьэм щигъэчъэпхъыжыштыгъэх. Сызегъэшхахэм зызгъэпсэфынэу пІэм сызыхегъэгъуалъхьэм бэщыкІэ аутыхьагъэм сыфэдэу псынкІэу сыхэчъыягъ. ЯтІонэрэ мафэм сыкъызэущыжьым уашъом ынахэ дэгъугъэп, ау къешхыжыштыгъэп.

Пчэдыжьышхэ сигъэшІызэ чыли, лІакъуи, сызыщыщхэри, сымэджэщым сызкІакІорэри къысигъэ-Іотагъэх.

Дахэу, сырикlалэм фэдэу, къызэрэспэгъокlыгъэм, гукlэгъушхо хэлъэу къызэрэздэзекlуагъм пае сызэрэфэразэр гурызгъэlуагъ, ыкъо дзэм къикlыжьынышъ псаоу къыфэкlожьынэу, ыгъэгушlонэу сыфэльаlуи сыкъызежьэжьым, ежьыри гъогур къысигъэлъэгъунэу ыlуи, къыздежьагъ. Тlэкlурэ къыздэкlуати, сымэджэщым екlурэ гъогур къызысегъэлъэгъум ыуж, тянэ пае къыгъэхьазырыгъэ шхынхэр зэрылъ хъэгъэ lалъмэкъыр къысити, «Гъогумаф, сикlал», къысиlуи ыгъэзэжьыгъ, сэри сымэджэщым фэсыузэнкlыгъ.

Тянэ зычІэлъ палатэр къязгъаІуи сычІэхьагъ, щылъхэм тянэ захэсэмылъагъом зыдэщыІэмкІэ сяупчІыгъ. «Сачнэт урикІэлэн фае о, арба, нынэ?» — ыТуи, бзыльфыгьэ горэм зыкъысфигъэзагъ. Зэрэхэмыукъуагъэр зешІэм: «Алахым уегъэпсэуи, сикІал, зэ укъэсыгъэмэ Іофэп. УкъызэрэкІощтыр къызэришІагъэри сшІэрэп, уянэ чъыерэп, шхэрэп, шъхьаныгъупчъэм Іутэу къэплъэ. Ощх чъыІэм ухиубытагъзу, чъыІэр къыогоощтзу къышІошІышь, дгъэрэхьатын тлъэкІырэп. Ны ауГуагъэ пае, фэдэ слъэгъуеІммоаминеал еалоІвфенам «...пеал псынкІ у сызэкІом, шъхьаныгъупчъэм Іутэу, щагумкІэ плъэрэ тянэ слъэгъугъэ. Непэ къызнэсыгъэми а сурэтыр сынэгу кІэт...

МэкІэ-макІзу секІуалІи, ыкІы-быкІз ІаплІ зесэщэкІым, зыкъызэригъэзэкІи, гумэкІышхо зыкІэль ынэхэмкІз сынэгу къыкІэпльагъ, зыпари къысимыІоу, пытэу сызэрифызылІагъ: «Сыд пае гущэ мы ощх чъыІэм зыкъыхабдзи укъэкІуагъ, сикІал? Унэм рэхьатэу уисыгъэмэ нахьышІугъэба?» — «Ары шъхьае, сэ боу услъэгъу сшІоигъуагъ». Джары апэрэ гущыІзхэу зэтІуагъэхэр.

Тянэ сымэджэщым къычІэкІыжьи нахьышІуІо зэхъужьым ыуж, зыдгъэхьазыри, Пэнэжьыкъуае а бзылъфыгъэм дэжь блэгъэ факІоу тыкІуагъ. Бэрэ тыкъыщысыгъ. Нымрэ ыкъорэ тафэдэу тызэпэгьокlыгъ. Бзылъфыгъитlури блэгъэшхо зэфэхъугъагъэх. Лъфыгъэ зырыз нахьыбэ зимыlэ нитlур зэгурыlуагъ.

ГукІэгъур кІочІэшху. ГукІэгъу зыхэльыр гу къабзэ зиІэ цІыфыр ары. Ащ фэдэм уІукІэныр ухэткІи насыпыгъэшхоу зыфэплъэгъужьын фае. Сэри ащ фэдэ насып сиІэу сызэплъыжьы, а бзылъфыгъэм сызэрэ-ІукІэгъагъэм пае. ЕгъашІэми хэмыкІокІэжьын саугъэт лъапІэу нитІури сыгу къинагъэх.

«Зэхэоха, сикІал, тыдэ ущыІ?»

ГущыІэжъэу «Ощхыр къещхынэу къыримыгъажьэзэ, псы хьалыгъуанэр тхъу» зыфиІорэм тыкъыпкъырыкІызэ, кІымафэм пхъэу дгъэстыщтым игъэхьазырын бжыхьэм жьэу тыфежьэщтыгъэ, ау къэтшІыгъэ пхъэр къызэрытщэжьыщт кури тымыгъотызэ, бжыхьэ кІасэ хъущтыгъэ, ащ блэкІэуи бэрэ къыхэкІыщтыгъ.

1957-рэ илъэс. ЯпшІэнэрэ классым сыщеджэщтыгь. КІэтыку мэзым къыщысшІыгъэ пхъэ кухьищыр къырыхэсщыжьынэу колхозым ибригадир щэджэгъоужым къы Іысхыгъ. Апэрэ кухьит Іур къыхэсщыжьи, ящэнэрэм сызылъэкІом, тыгъэр къохьажьыгъэхагъ. Къэнагъэр зэкІэ къизгъафэ сшІоигъоу пхьэхэр кум щызэпысыдзэхэмэ, зэзгъафэзэ къисшІыхьи сыкъызежьэжым, шІункІ хъугъагъэ. Ку щэеІнетим атамыны мектерины мектеринын мектеринын какырынын какырыны пхъэ бащэ къызэрислъхьагъэр пшІэнэу щытыгъ.

Мззым къыхэкІыжьырэ гъогум тытетэу метрэ шъищ фэдиз къызытэкІум, Пщыщэ нэпкъ рекІокІырэ гъогум тыкъытехьажьыгъ. Мыщ чІыпІэ дэй дэдэ горэ иІагъ, ащ укъыблэкІымэ рэхьатэу укъэкІожьын плъэкІыщтыгъ. Гъогур псынэпкъ шъыпкъэм готэу рекІокІыщтыгъ.

ШІункі дэдагъ. Бжыхьэ кіасэу щытыгь, чъыіагъэ. Сэ гьогур слъэгъужьыщтыгъэпти шымэ сащыгугъэу зыпари ясіощтыгъэп. А чіыпіэ дэеу зыфэсіуагъэм тыкъэсыгъ. Къэхъущтыр сымышіэу сыгумэкіыщтыгъ. Ошіэ-дэмышізу джабгъу ку щэрэхъитіур лъэгапіз горэм зыдэкіуаем, сэмэгу щэрэхъитіоу машэм ихьагъэхэм пхъэ кухьэр атегъэуагъэу лъэкъуитіури зэхиціыціагъ.

КъэушъорэкІырэ пхъэ кухьэм амал сыфэмыхъоу сыкъефэхи, Пщыщэ сыхэфагь, кум къитэкъурэ пхъэхэр сауж итыхэу къыстетакъохэ зэхъум, псым зычІэзгъауи а чІыпІэм сыкъыІусыкІыгъ, бгым сыкъыдэкІоежьын сымылъэкІэу метрэ шъэныкъо фэдиз хъунэу псым сырихъыхыгъ. Шыхэмрэ кумрэ къяхъулІагъэр сымышІэу лъэшэу сыгумэкІыщтыгъэ, ащ къыхэхъажьыгъ чъыІэри, ау ари сшІоІофыжьыгъэп. Ерагъэу псынэпкъым сыкъыдэпшыежьи гъогум сыкъытехьажьыгъ.

ХЬАУДЭКЪО Шыхьамыз. (Джыри къыкІэлъыкІошт).

Mak

НЭГЪЭПЛЪЭ АСКЭРБЫЙ ИФИЛЬМЭХЭМ КЪАРАІУАЛІЭРЭР

Нэр егъаплъэ, гум регъэлъэгъу

Адыгэ лъэпкъыр дунаим нахьышоу щашіэным, зиужьыжьыным афэші культурэм июфышіэхэм ялъытыгъэр бэ. Нэгъэплъэ Аскэрбый игупшысэхэм, исценариехэм атехыгъэ фильмэхэу «Черкесия», «Черкессия. Чужбина» зыфиюхэрэм, адыгэ хабзэм фэгъэхьыгъэм тилъэпкъэгъухэр зыщыпсэурэ хэгъэгухэм ащыгъуазэх. Уасэу къафашіырэр зэдгъашіэмэ тшюигъоу искусствэр зышюгъэшіэгъонхэм гущыіэгъу тафэхъугъ.

ХЬАРЭХЪУ ХЬАКЪ — Тыркуем щэпсэу.

– Адыгэмэ афэгъэхьыгъэ фильмэхэр лъэшэу тищыкІагъэх. Тыркуем тисэу тильэпкъ тарихъ гъогоу къыкТугъэр зэдгъашТэ тшІоигъу. Адыгабзэр тиныбжыкІэмэ дэеу ашІэ. Адыгэ джэгухэр зэхащэх, къащэшъох шъхьаем, тыбзэ аІэкІэзы... «Къашъом тегъэкІоды» зыІорэмэ адесэгъаштэ. Укъэшъо къодыекІэ уиадыгабзи, уишэн-хабзэхэри зэбгъэшІэнхэ плъэкІыштэу слъытэрэп. Нэгъэплъэ Аскэрбый ифильмэхэм яшІуагъэкІэ адыгэхэр нахь зэрэш Іэштых. Тигуапэу тяплъызэ, къыкІэльыкІощт фильежет мехем.

АЦУМЫЖЪ Налщык — Израиль щыщ.

— Адыгеим сыкъэкІонэу зезгьэжьагьэр ильэс 20 мэхъу. «Налмэсым», «Ислъамыем» яхьылІэгъэ къэбархэр зытетхэгъэхэ дискхэр сиІэх. Нэгъэплъэ Аскэрбый ифильмэхэр зэкІэми апшъэ сэгъэуцух. Адыгэу дунаим тетхэр Аскэрбый ыгтыгушІуагьэхэу сэльытэ. Бзэ зэфэшъхьафхэмкІэфильмэхэр зэрэгыпсыгы эхэр ІофшІэгъэ дэгъукІэ зэхэщакІомэ афэсэльэгъу. Адыгэмэ яхьылІэгъэ фильмэхэм Израиль тыщяплъызэ, тызыхэс лъэпкъхэм титарихъ къафэтэІуатэ.

НАТХЪО Бибарс — Уры-

сыем изэнэкъокъу хэлэжьэрэ футбол командэу «Рубин» Казань щешІэ.

— Израиль иадыгэ къуаджэу Кфар-Камэ сыкъыщыхъугъ. Адыгабзэкlэ сэгущыlэ, урысыбзэри зэсэгъашlэ. Адыгэмэ яхьылlэгъэ фильмэхэр тищыкlагъэх. Хэгъэгу зэфэшъхьафмэ къарыкlыгъэ футболистхэр тикомандэ хэтых. Узыщыщ лъэпкъыр дунаим нахь дэгъоу щябгъашlэ пшlоигъо зыхъукlэ, фильмэхэм ямэхьанэ зыкъеlэты. Сянэ Мыекъуапэ къызэкlом адыгэ фильмэхэм къащытхъугъ. Ахэм гъэсэпэтхыдэ ахэлъ, джырэ нэс сызэрямыплъыгъэр сыгу къео.

СТІАШЪУ Яхьер — Сирием къикІыжьыгъ.

— Фильмэр филармонием къызыщагъэлъагъом сигуапэу сеплъыгъ. Сирием къикІыгъэхэ адыгэхэри сигъусагъэх. Тыркуем, Голландием, нэмыкІмэ арыс тильэпкъэгъухэри еплъыгъэх. Тишъуашэ, тишэн-хабзэ, тилъэпкъ къинэу ылъэгъугъэр фильмэхэм дэгъоу къаГуатэ. Илъэсыбэ ыгъэшГэнэу Нэгъэплъэ Аскэрбый фэсэГо

БЭГЪ Саид — Урысыем изаслуженнэ артист, Москва ипремие къыфагъэшъошагъ.

— Фильмэхэр 3 мэхъух. Сэнаущыгъэшхо зыхэлъ Нэгъэплъэ

Аскэрбый ифильмэхэр адыгэмэ ямызакъоу, дунаим щыпсэурэ цІыфмэ ящыкІагьэу сэльытэ — тарихъыр ашІэным пае. Тилъэпкъ ехьылІэгъэ къэбархэр къызэрэс-Іуатэхэрэм дакІоу, титарихъи, тишэн-хабзэхэри тимылъэпкъэгъумэ язгъэлъэгъунхэу сыфае зыхъукІэ, Нэгъэплъэ Аскэрбый ифильмэхэр сигуапэу къэсэштэх. Зэлъаш Гэрэ кинорежиссерэу Андрей Тарковскэм, тхакІоу Лейла Гаррет, Лондон ар щэпсэу, нэмыкІхэм тилъэпкъ гущыІэ фабэу къыраІолІагъэр сщыгъупшэрэп. Тилъэпкъ ишэн-хабзэхэр макІэу зэрашІэрэр къырамыгъэкІоу фильмэхэм осэ ин къаратыгъ. Лъэхъэнэ къинэу тызыхэтым ду-

нэе мэхьанэ зиҐэ фильмэхэр Аскэрбый зэригъэуцугъэхэм фэшҐ сыфэгушҐо, игуетыныгъэрэ исэнаущыгъэрэ сарэгушхо.

ОХЪУТЭ Александр — Щэрджэскъалэ щэпсэу.

— Искусствэхэм анахьэу къахэдгъэщырэр кинор ары. БэшІагъзу ащ тытегущыІэ — зыкъызэригъэшъыпмедыажейя фэшІ. Кинофильенвахемк мехем зыкъиІэтыгъэу сэлъытэ. ХьакІэмыз Руслъан, Къуекъо Налбый, ХьакІэгъогъу Къэсэй хьыгъэ фильмэхэр зэрэтырахыгьагъэхэр тщыгъупшэрэп. Емыж Мули1эт, Светлана Шендрик, фэшъхьафхэм фильмэхэм Іоф адашІагъ, уащытхъуныр атефэ. Къандур Мухьадинэ ифильмэхэри тшІогъэшІэгъоных. ІофшІагъэу яІэм тыкъыщытхъузэ, мэхьанэу иІэмкІэ Нэгъэплъэ Аскэрбый къахэсэгъэщы.

Нэгъэплъэ Аскэрбый ифильмэхэм ялъэтегъэуцохэм сахэлэжыгъ Іофи Гарау кызкіз шылам

яшІуагъэкІэ адыгэмэ афэгъэ-

хэм ялъэтегъэуцохэм сахэлэжьагъ. ІофшІэнэу ыпэкІэ щыІэм щыщынагъэп, «сыпшъыгъ» ыIyaгъэп. Лъэпкъ шІэжь гупшысэр фильмэ пэпчъ щыпхырищыгъ. Аскэрбый ыхьырэ лъэкъуацІэу Нэгъаплъэр Іофэу зыпылъым епхыгъэ шъыпкъэу къысщэхъу. Ащ къикІырэр нэр ыгъэплъэныр ары. Кинопроизведениеу иІэхэмкІэ дунаишхор адыгэмэ къарегъэплъы. Аскэрбый тыкъэзыуцухьэрэ дунаим идэхагъи къе-Іуатэ. Адыгэ хабзэм, тарихъым яхьылІэгъэ фильмэхэр еджапІэхэм ащагъэфедэнхэу сэльытэ. Дунэе культурэм фильмэхэр хэхьагъэх. Гъунэ имыІэу Нэгъэплъэ Аскэрбый сыфэраз, иІофшІагъэ лъигъэкІуатэ сшІоигъу.

АЦУМЫЖЪ Казбек — тарихъ шіэныгъэхэмкіэ доктор.

— Нэгъэплъэ Аскэрбый иІофшІагъэ идунэе мэхьанэ зыкъе-Іэты. Искусствэм ылъэныкъокІэ Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо премие къыфагъэшъошэныр къылэжьыгъэу сэлъытэ. Фильмэхэм яплъыгъэхэм къыздырагъэштэнэу сыкъяджэ.

ЕМТІЫЛЪ Нурбый.

Зэхэзыщагъэхэр: Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэр, иминистрэхэм я Кабинет

КъщэзыгъжІырэр: Адыгэ Республикэм лъэпкъ ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адыряІэ зэпхыныгъэхэмкІэ ыкІи къэбар жъугъэм иамалхэмкІэ и Комитет Адресыр: ур.Крестьянскэр, 236

Редактор шъхьаІэр

ДЭРБЭ ТИМУР

Редактор шъхьаІэм иапэрэ гуадзэр АУЛЪЭ Руслъан

Редактор
шъхьаІэм
игуадзэр —
пшъэдэкІыжь
зыхьырэ
секретарыр
ХЪУРМЭ Хъусен

ПшъэдэкІыжь зыхьырэ секретарыр НЭПШІЭКЪУЙ Заур

Редакциер зыдэщы Гэр: 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.
Телефонхэр: приемнэр: 52-16-79, редактор шъхьа Гэм иапэрэ гуадзэр: 52-49-44,

редактор гуадзэрпшъэдэк Іыжь зыхьырэ секретарыр: 52-16-77. E-mail:

adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьатыгъэр:

Урысые Федерацием хэутын ІофхэмкІэ, телерадиокъэтын-хэмкІэ ыкІи зэльы-ІэсыкІэ амалхэмкІэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чІыпІэ гъэІоры-

чІыпІэ гъэІорышІапІ, зэраушыхьатыгъэ номерыр ПИ №10-3892

Зыщыхаутырэр ОАО-у

«Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

> Пчъагъэр 4306 Индексхэр 52161 52162 Зак. 2106

Хэутыным узщык1этхэнэу щыт уахьтэр Сыхьатыр 18.00 Зыщык1этхэгъэхэ уахьтэр Сыхьатыр 18.00